

RIL 251-2015

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry

Tulisijat

**– suunnittelu, toteutus,
ylläpito ja käyttö**

RILin julkaisuilla on oma kotisivu, joka löytyy osoitteesta www.ril.fi/kirjakauppa ko. kirjan kohdalta. Sinne on koottu tiedot julkaisun painoksista sekä mahdolliset lisäinformaatiot.

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA:

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry

MYynti:

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry
Lapinlahdenkatu 1 B, 4. krs, 00180 Helsinki
www.ril.fi/kirjakauppa

ISBN 978-951-758-600-9 (nid.)

ISBN 978-951-758-601-6 (pdf)

ISSN 0356-9403

Painopaikka: Tammerprint Oy, 2015

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi ja saattaminen yleisön saataviin on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

© Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry

Alkusanat

Tulisijat ja niihin liittyvät savupiiput ovat paloturvallisuuden kannalta keskeisiä rakenteita. Niiden toteuttamiseen ja käyttöön liittyy suuri määrä säädöksiä ja standardeja. Tästä johtuen totesivat alan toimijat v. 2008 että kokonaisuuden selkeyttämiseksi on yhtenäinen ja kattava RIL-ohje tulisijojen suunnittelusta, rakentamisesta, ylläpidosta ja käytöstä tarpeen. Tarpeeseen vaikuttivat myös kansalliset energiatehokkuustavoitteet ja siihen liittyvät kasvihuonekaasujen päästöjen minimointitarpeet, jotka lisäävät tulisijojen merkitystä uusiutuvaan energiaan perustuvana lisälämpölähteenä pientaloissa.

Vuonna 2010 valmistui ohje *RIL 251-2010 Tulisijat – suunnittelu, toteutus ja käyttö*, joka on vastannut hyvin alan tarpeita. Kun vuonna 2014 päivitettiin ohjetta *RIL 245-2014 Pienet savupiiput* (vuodelta 2008) todettiin, että myös RIL 251 -ohjeen päivittämiseen on suurta tarvetta. Viimeisten vuosien aikana on tullut mm. uusia tulisijoja koskevia standardeja sekä CE-merkintään ja markkinavalvontaan liittyviä tarkennettuja käytäntöjä, jotka edellyttävät kirjan päivittämistä. Samalla todettiin, että on syytä ajankohtaistaa sisältö muutenkin päivittämällä teksti kokonaisuudessaan ja lisätä tarvittavaa uutta aineistoa. Päivitystyössä on myös pyritty selkeyttämään julkaisun rakennetta ja näin helpottamaan sen käyttöä. Lisäksi on tehty kauttaaltaan lukuisia tarkennuksia ja täydennyksiä tulisijatyypikohtaisissa luvuissa.

Julkaisu on suunnattu rakennusten omistajille, rakennuttajille, suunnittelijoille (arkkitehti-, rakenne-, talotekniikka-), urakoitsijoille, valmistajille, viranomaisille (palo- ja rakennusvalvontaviranomaiset) sekä rakennusten ylläpidosta vastaaville. Ohje sopii hyvin myös alan koulutukseen.

Julkaisun vastaavana toimittajana ja kirjoittajana on ollut Jari Valtonen. Muut kirjoittajat ja kuvamateriaalien toimittajat ovat olleet Petri Autio, Juhani Jyrkiäinen, Juha Karilainen, Antti Koponen, Jarmo Majamaa, Manu Nummela, Heikki Oravainen, Raimo Pohjola, Janne Rainio, Kari Siponen, Jari Sutinen, Pekka Tuomaala, Jarkko Tisari, Reijo Vierimaa ja Gunnar Åström

Hankkeen sisällön laadintaa on ohjannut ohjausryhmä, jonka jäseninä ovat olleet Petri Autio, Juhani Jyrkiäinen, Juha Karilainen, Jouko Lamminen, Perttu Leppänen, Jarmo Majamaa, Manu Nummela, Raimo Pohjola, Janne Rainio, Jari Sutinen, Reijo Vierimaa sekä Jari Valtonen ja Gunnar Åström (puh.joht. ja RILin edustaja). Ohje on ollut laajalla lausuntokierroksella.

Ohjeen rahoittajina ovat olleet HärmäAir Oy, Linnatuli Oy, Narvi Oy, Nibe AB, Tiileri (Hämeen Tiileri Oy), Tulikivi Oyj, Turun Uunisevät Oy, Warmheart Oy ja Wienerberger Oy Ab. Kiitämme rahoittajia saadusta tärkeästä tuesta.

Kiitämme vastaavaa toimittajaa, kirjoittajia ja ohjausryhmää, jotka asiantuntijuudellaan ja sitoutumisellaan ovat mahdollistaneet tämän ohjeen syntymisen. Kiitokset myös lausunnonantajille, joiden näkemyksillä on ollut tärkeä rooli ohjeen viimeistelyssä.

Lokakuussa 2015

SUOMEN RAKENNUSINSINÖÖRIEN LIITTO RIL ry

Tuomas Särkilahti
puheenjohtaja

Helena Soimakallio
toimitusjohtaja

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	11
1.1	Ohjeen tavoite ja tarkoitus.....	11
1.2	Tulisijojen historiaa.....	12
2.	RAKENTAMISEN SUUNNITTELUN, TOTEUTUKSEN JA VALVONNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT	15
2.1	Yleistä	15
2.2	Rakennusluvan hakeminen.....	15
2.3	Toteutussuunnitelma	16
2.4	Eri osapuolet ja heidän tehtävänsä	17
2.4.1	Rakennushankkeeseen ryhtyvä (rakennuttaja/omistaja) (MRL 119 §)	17
2.4.2	Vuonna 2015 voimaan tulleet suunnittelua ja toteutusta koskevat asetukset ja ohjeet.....	18
2.4.3	Suunnittelijat ja asiantuntijat	18
2.4.4	Vastaava työnjohtaja.....	21
2.4.5	Tulisijatoimittaja ja -toteuttaja.....	21
2.4.6	Viranomaisvalvonta ja tarkastus	22
3.	TULISIJOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET JA OHJEET.....	23
3.1	Yleistä	23
3.2	Tehdasvalmisteisia tulisijoja koskevat määräykset ja asetukset	23
3.2.1	Palo- ja käyttöturvallisuus	23
3.2.2	Eurooppalaiset EN-standardit ja direktiivit	25
3.2.3	Päästöt ja hyötysuhde.....	26
3.2.4	Terveydelliset vaatimukset	27
3.3	Paikalla muurattuja tulisijoja koskevat määräykset ja ohjeet	27
3.3.1	Palo- ja käyttöturvallisuus	27
3.3.2	Päästöt ja hyötysuhde.....	27
3.3.3	Terveydelliset vaatimukset	27
3.4	Tulisijoja koskevat muut asetukset, määräykset ja ohjeet.....	28
4.	CE-MERKINTÄ JA MARKKINAVALVONTA.....	29
4.1	CE-merkintä ja rakennustuoteasetus	29
4.1.1	CE-merkinnän yleiset periaatteet.....	29
4.1.2	CE-merkinnän mahdollistavat standardit	30
4.1.3	Eurooppalainen tekninen arviointi ETA	31
4.1.4	Kansalliset soveltamisstandardit tulisijoille	32
4.2	Rakennustuoteasetuksen edellyttämät asiakirjat.....	32
4.3	Rakennustuotteiden markkinavalvonta Suomessa	35
4.4	Kansalliset hyväksymismenettelyt.....	37
5.	TULISIJA OSANA ASUNNON SUUNNITTELUA.....	39
5.1	Tulisija asunnossa.....	39
5.1.1	Tulisija ja asumistoiminnot	39
5.1.2	Tulisija ja lämpöviihtyvyys	39

5.1.3	Polttoaineen varastointi.....	40
5.2	Tulisija ja lämmitys.....	41
5.2.1	Rakennusten lämmitystarve.....	41
5.2.2	Tulisija lämmön tuottajana.....	42
5.2.3	Tulisijojen lämpötekkinen käyttäytyminen.....	46
5.2.4	Tulisijojen lämmönluovutus ja hyötysuhteet erilaisissa käyttötapauksissa.....	48
5.2.5	Tulisijojen hyötysuhteista.....	52
5.3	Tulisija ja ilmastointi.....	54
5.3.1	Palamisilman tuonti tulisijaan perinteisin tavoin.....	54
5.3.2	Palamisilman tuonti suoraan tulisijaan huonetilan ulkopuolelta.....	55
5.4	Tulisijan liittyminen savupiippuun.....	57
5.4.1	Yleistä.....	57
5.4.2	Kansalliset vaatimukset savupiipun T-luokasta.....	57
5.4.3	Yhdysputkille asetetut vaatimukset.....	58
6.	TULISIJAN PÄÄSTÖT.....	61
6.1	Päästöjen muodostuminen.....	61
6.2	Tulevaisuuden näkymät.....	61
7.	TULISIJAN KÄYTTÖ JA HUOLTO.....	63
7.1	Yleistä.....	63
7.2	Käyttäjän hoitotoimenpiteet.....	63
7.3	Nuohoojan suorittama puhdistus.....	64
7.4	Oikea polttoaine.....	65
8.	CE-MERKITTÄVIEN TEHDASVALMISTEISTEN TULISIJOJEN ERITYISPIIRTEITÄ.....	67
8.1	Kiinteän polttoaineen kamiinat.....	67
8.1.1	Yleistä.....	67
8.1.2	Valinta ja sijoitus.....	67
8.1.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit.....	68
8.1.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	68
8.1.5	Rakenteet ja toimintaperiaate.....	69
8.1.6	Polttotapa.....	69
8.1.7	Lämmitysominaisuudet.....	70
8.1.8	Käyttöturvallisuus.....	70
8.1.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	70
8.1.10	Huolto, saneeraus ja korjaus.....	70
8.1.11	CE-merkintä.....	71
8.1.12	Normaalityypeistä poikkeavia ratkaisuja.....	72
8.2	Kiinteällä polttoaineella lämmitettävät varaavat tulisijat.....	72
8.2.1	Yleistä.....	72
8.2.2	Valinta ja sijoitus.....	75
8.2.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit.....	75
8.2.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	76
8.2.5	Rakenteet ja toimintaperiaate.....	77
8.2.6	Polttotapa.....	78
8.2.7	Lämmitysominaisuudet.....	79

8.2.8	Käyttöturvallisuus.....	80
8.2.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	80
8.2.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	81
8.2.11	CE-merkintä.....	81
8.2.12	Normaalityypeistä poikkeavia ratkaisuja	83
8.3	Takkasydämet	85
8.3.1	Yleistä	85
8.3.2	Valinta ja sijoitus	86
8.3.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	86
8.3.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	87
8.3.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	88
8.3.6	Polttotapa.....	89
8.3.7	Lämmitysominaisuudet	89
8.3.8	Käyttöturvallisuus	90
8.3.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	90
8.3.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	90
8.3.11	CE-merkintä	91
8.4	Kiinteän polttoaineen kotitalousliedet.....	93
8.4.1	Yleistä	93
8.4.2	Valinta ja sijoitus	93
8.4.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	94
8.4.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	95
8.4.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	95
8.4.6	Polttotapa.....	96
8.4.7	Lämmitysominaisuudet	96
8.4.8	Käyttöturvallisuus	96
8.4.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	96
8.4.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	96
8.4.11	CE-merkintä	97
8.5	Jatkuvalämmitteiset kiukaat	99
8.5.1	Yleistä	99
8.5.2	Valinta ja sijoitus	99
8.5.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	100
8.5.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	101
8.5.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	102
8.5.6	Polttotapa.....	103
8.5.7	Lämmitysominaisuudet	104
8.5.8	Käyttöturvallisuus	105
8.5.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	105
8.5.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	106
8.5.11	CE-merkintä	106
8.5.12	Normaalityypeistä poikkeavia ratkaisuja	109
8.6	Puupellettitakat.....	110
8.6.1	Yleistä	110
8.6.2	Valinta ja sijoitus	111
8.6.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	112
8.6.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	112
8.6.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	113
8.6.6	Polttotapa.....	114

8.6.7	Lämmitysominaisuudet	114
8.6.8	Käyttöturvallisuus	114
8.6.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	115
8.6.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	115
8.6.11	CE-merkintä	116
9.	MUUT TEHDASVALMISTEISET TULISIJAT	117
9.1	Tehdasvalmisteiset varaavat mittatilaustakat	117
9.2	Kertalämmitteiset kiukaat	118
9.2.1	Yleistä	118
9.2.2	Valinta ja sijoitus	118
9.2.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	119
9.2.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	119
9.2.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	120
9.2.6	Polttotapa	121
9.2.7	Lämmitysominaisuudet	122
9.2.8	Käyttöturvallisuus	122
9.2.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	122
9.2.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	122
9.2.11	CE-merkintä / hyväksymismenettely	123
9.3	Saunan padat.....	123
9.3.1	Yleistä	123
9.3.2	Valinta ja sijoitus	123
9.3.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	123
9.3.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	124
9.3.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	124
9.3.6	Polttotapa	124
9.3.7	Lämmitysominaisuudet	125
9.3.8	Käyttöturvallisuus	125
9.3.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	125
9.3.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	126
9.3.11	CE-merkintä	126
9.4	Hormiton takka	126
9.4.1	Yleistä	126
9.4.2	Valinta ja sijoitus	127
9.4.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	127
9.4.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto.....	127
9.4.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	128
9.4.6	Polttotapa	128
9.4.7	Lämmitysominaisuudet	128
9.4.8	Käyttöturvallisuus	129
9.4.9	Päästöt ja hyötysuhde.....	130
9.4.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	130
9.4.11	CE-merkintä	130
10.	PAIKALLA MUURATUT TULISIJAT	131
10.1	Yleistä	131
10.2	Valinta ja sijoitus.....	132
10.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	133
10.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto	134

10.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	136
10.6	Polttotapa	137
10.7	Lämmitysominaisuudet	137
10.8	Käyttöturvallisuus	138
10.9	Päästöt ja hyötysuhde	138
10.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	138
10.11	Ce-merkintä ja hyväksymismenettelyt	139
10.12	Paikalla poltetusta tiilestä muuratut tyyppitulisiijat	139
10.13	Muita paikalla muurattavia tulisijoja	140
11.	MUUT TULISIJAT JA RATKAISUT	143
11.1	Savusaunat	143
11.1.1	Yleistä	143
11.1.2	Valinta ja sijoitus	143
11.1.3	Materiaalit ja tulisijakomponentit	143
11.1.4	Perustus, asentaminen ja käyttöönotto	144
11.1.5	Rakenteet ja toimintaperiaate	144
11.1.6	Polttotapa	144
11.1.7	Lämmitysominaisuudet	144
11.1.8	Käyttöturvallisuus	145
11.1.9	Päästöt ja hyötysuhde	145
11.1.10	Huolto, saneeraus ja korjaus	145
11.1.11	CE-merkintä	146
11.2	Paljut ja grillit	146
11.2.1	Kylpytynnyrit (paljut)	146
11.2.2	Grillit	147
11.3	Tulisijojen lisätarvikkeet	148
12.	TULISIJAN KUNNONHALLINTA JA KÄYTÄNNÖSSÄ TODETTUJA ONGELMIA	151
12.1	Tulisijan kuntotutkimukset ja tarkastukset	151
12.1.1	Yleistä	151
12.1.2	Kuntotutkimus	151
12.1.3	Tulisija- ja hormitarkastus	151
12.2	Tyypillisiä tulisijojen vaurioita	153
12.2.1	Yleistä	153
12.2.2	Halkeamat, lohkeamat ja rapautuminen	154
12.2.3	Rikkoontuneet metalliosat	155
12.2.4	Tulisijan käyttökielto	155
LIITTEET		157
LIITE 1.	Määritelmiä	157
LIITE 2.	CE-merkintä tulisijassa – ohje yrityksille	161
LIITE 3.	Ympäristöministeriö RakMK E8; Muuratut tulisijat (1985)	167
LIITE 4.	Laki pelastustoimen laitteista (keskeiset kohdat tulisijojen osalta)	187
LIITE 5.	Sisäasiainministeriön asetus nuohouksesta	189
LIITE 6.	Tulisijoja koskevat kansalliset soveltamisstandardit eli NAS:t	191
LIITE 7.	Rakenne ja leikkauskuvat paikalla poltetuista tiilistä muuratuille tulisijoille	197

LIITE 8. Vapaaehtoiset merkinnät Suomessa	201
LIITE 9. Tulisijojen päästöistä.....	203
LIITE 10. Päästökertoimien esittämistavoista	211
LIITE 11. Tulisijojen testauksista	217
LIITE 12. Markkinoilla olevia tuotteita ja niiden käyttökohteet.....	223

ILMOITTAJAHAKEMISTO

Ilmoitukset julkaisun lopussa.

Harvia Oy
Lindfors Steel Oy
Linnatuli Oy
Narvi Oy
Nibe Oy, Nordpeis
Nunnauni Oy
Oy Roltrade Ab
Pate-Piiput Oy
Polarstone Oy
Schiedel Savuhormistot Oy
SolarBiox Oy
Takkamaailma
Tiileri (Hämeen Tiileri Oy)
Tulikivi Oyj
Turun Uunisevät Oy
VTT Expert Services Oy
Warmheart Oy
Wienerberger Oy